

Den syge søster

Af Helle S. Larsen

Furesø Museer

2011

Den syge søster

Forfatter: Helle S. Larsen

Illustration: Lars Hornemann

© Forfatteren og Furesø Museer

Trykkeri: XL Print Aps

ISBN: 87-91140-22-6

Oplysninger til lærere og forældre

I forbindelse med Verdens Bogdag d. 23. april forærer Furesø Kommune hvert år alle børn i kommunens 2. klasser en bog, der tager udgangspunkt i lokale sagn eller begivenheder. Ønsket er at være med til at skabe læselyst og samtidig øge tilhørsforholdet til lokalområdet. Bogen bliver til i et samarbejde mellem Furesø Museer og Skoleforvaltningen v. læsekonsulenterne.

Årets bog handler om en lille pige, der er syg af koldfeber, en sygdom der på det tidspunkt var livstruende. Begivenheden finder sted i begyndelsen af 1800-tallet og er beskrevet flere steder bl.a. af digteren Boye, der har skrevet et længere digt "Kirkeklokken i Farum" om den dramatiske historie. Boye var lærer på Jonstrup Seminarium. Sagen omtales også af andre i mere erindringspræget litteratur. Personerne er som sagt autentiske, og flere kan findes i Folketællingen fra 1801. Især præsten Henrik Kampmann og hans ven digteren og skolemanden Edvard Storm er interessante. De havde forbindelse til oplysningstidens inderkreds i København, og Edvard Storm var medstifter af og første skoleleder af Efterslægtsselskabets Skole.

Bogen kan give anledning til mange gode samtaler om store emner som f.eks. sygdom, helbredelse, overtro, om at vove noget for andre.

Bogen er beregnet for børn i 2. klasse, men afhængigt af børnenes læsekompetence kan den anvendes fra sidste halvdel af 1. klasse til begyndelsen af 3. klasse. Den vil desuden kunne bruges i forbindelse

med specialundervisningen. Orddelingen i bogen er ikke lavet ud fra et bestemt princip, men ud fra hvilke ord der erfaringsmæssigt volder vanskeligheder for begynderlæsere. Hvert skolebibliotek vil få et classesæt, således at kommende 2. kl. børn også vil kunne få glæde af bogen.

Familierne kan få en god lille tur ud af det ved at følge den rute, som pastor Kampmann og Edvard Storm gik fra Farumgaard og op til kirken og præstegården. Man kan samtidig kigge nærmere på tårndøren og måske besøge Henrik Kampmanns gravsten i hjørnet ud til Kaalundsvej og indkørslen til præstegården. Endelig vil det være godt at gå igennem den fine præstegang i den gamle gule bindingsværkløkke mellem kirkegården og pladsen foran præstegården.

Bagest i bogen findes undervisningsforslag til læreren.

Helle S. Larsen

April 2011

På vej hjem

Det var nat.

Klok-ken var næ-sten 12,
og det var fuld-måne.

Hi-sto-ri-en er sand,
og den fore-går
for ca. 200 år siden.

På vej-en,
der går ned til Farum-gård,
gik to mænd.

Den ene var præst-en,
Hr. Kamp-mann.

Den anden var hr. Storm.
Han på be-søg hos præst-en.



De to mænd
havde været nede på Farum-gård
og spil-le kort,
og de var nu på vej hjem.

En mær-ke-lig lyd

De går og taler sammen.

Lige med et

hører hr. Storm en lyd.

Han stopper op.

"Hører du?" siger han til præsten.

Men præsten kan ikke høre noget,

og de går vi-de-re.

Så kommer lyden i-gen.

Det er en mær-ke-lig lyd.

Hr. Storm stop-per op.

"Hvor-for stand-ser du?"

spør-ger præsten.

"Kan du ikke høre det?"

siger Storm.

De er tæt ved kirken nu.

Præsten lyt-ter.

Nu kan han også høre det.

Det må være vind-en, siger han.

Den får den store klokke

til at be-væge sig.



"Ja-men her er jo ikke nogen
vind".

siger Storm,

"Her er helt vind-stille".
"Nå ja", siger præsten,
"så er det nok et lille dyr.
Det be-tyder ikke noget.
Nu skal vi hjem at sove",
og så går han vi-de-re.

Storm får øje på noget

Men Storm er nys-ger-rig,
og han bliver til-bage.

Han ser hen mod kirken,
og han ser,
at dø-ren til tårn-et står på klem.
Han ser også, at der uden-for
står et par træ-sko
et par børne-træsko.

Han løber hen til præsten
og tager fat i ham.
"Vent", siger han,
"se tårn-døren, den er åben,
og det er jo mid-nat.
Der står også et par træ-sko".
Præsten stand-ser og kig-ger.
"Storm, det kommer ikke os ved.
Lad os komme hjem i en fart".



Storm siger:

"Hvad kan det være?

Hvem kan det være?

Vi må da se efter".

Men præsten vil ikke.

"Det er sent,

og jeg skal tidligt op".

Så går han hur-tigt sin vej.

"Han er nok bange",

tænker Storm.

Han står stil-le lidt,

og så li-ster han sig

hen til tårn-et.

Storm er selv bange,

da han lang-somt sni-ger sig

ind ad tårn-døren.

Alt er nu stille.

Storm går for-sig-tigt op

ad den smal-le trap-pe.

Da han er kommet lidt op,

venter han.

Han står stille og lytter.



Lidt efter hører han ly-den.
Det er som om,
nogen fi-ler på klokken,
og så er alt stille i-gen.

Storm li-ster sig op
ad de næste trin.
I-gen står han stille og lytter.
Men der kommer ikke en lyd.
Det er helt mørkt.

Så råber Storm:
"Er her nogen?"

Noget be-væger sig
henne ved den store klokke.
Storm råber: "Hvem der?"
og han til-føjer

en sær-lig for-mu-lar fra Norge.
Storm var nem-lig fra Norge.
"Er du men-ne-ske, så sig.
Er du djæ-vel, da vig".



Nu kom der et svar.
"Det er mig,
Peter fra gade-kæret."

Storm går hen til ham.
"Kom du kun med mig", siger han,
"og vær ikke bange".

De går ned fra tårnet.
"For-tæl mig så,
hvad du laver i kirke-tårnet
ved mid-nats-tid, når det er jul".
Og så for-tæller Peter.



Han er 12 år,
og hjemme har han en lille-søster.
Hun er syg,
hun har få-et kold-feber.
Man kan dø af kold-feber.
Peters mor ved ikke,
hvad hun skal gøre.
Hun har prøvet alt.

Den-gang var der ikke
så mange læger,
og der var ikke nogen læge
i Farum eller Vær-løse.
Folk måtte klare sig selv.
De måtte lave deres egen me-di-cin
af urter.
I lands-by-erne var der tit
en klog mand eller en klog kone,



som var sær-ligt dyg-tige
til at lave me-di-cin
og til at sæt-te en bræk-ket arm
eller et bræk-ket ben sammen.
Den kloge mand
og den kloge kone
havde også al-tid gode råd
om syg-dom.

I Farum var der en klog mand.
Han hed Hans Pan-zer.
Peters mor gik nu til Hans Pan-zer.

"Du må hjælpe mig", sagde hun.
Og Hans Pan-zer ved nok,
hvad man kan gøre,
så giver han Peters mor
et godt råd.



"Du skal gå op i kirke-tårnet.
Her skal du skra-be rust
af kirke-klokken.
Men det må kun ske,
når det er mid-nat,
og der er fuld-måne.

Den rust, du får,
skal du komme i vand fra kil-den.
Når din lille pige drik-ker det,
skal hun nok blive rask".
Så-dan sagde den kloge mand.

Men hvem tør gå op i kirke-tårnet,
når det er mid-nat?

Peters mor tør ikke.
Peter tør ikke.

Alle ved jo,
at når det er mid-nat,
kommer de døde frem.



Den lille søster bliver mere syg,
og mo-ren kan ikke gå fra hende.

Så går Peter op i kirke-tårnet,
selv om han er bange,

for han vil ikke mis-te sin søster.

Da Storm har hørt alt,
tager han Peter ved hånd-en,
og går med ham hjem
til det lille hus ved gade-kæret.



Vi ved ikke,
hvor-dan det hele ender,
men de men-ne-sker,
du har læst om,
har rigtigt levet og boet i Farum.

Hvor-dan tror du selv, det gik?

Ideer til undervisningen

Læs bogen og brug den

- Gå turen, som præsten og hans ven gik, fra Farumgaard op til præstegården. Gå ad Søvej, og drej ind ad den lille sti lige efter Søvej nr. 2. Her leder stien op til kirkegården. Fotografer nogle af de gamle huse der. Fotografer også den gamle længe af præstegården. Den er en del af præstegården, som den så ud i beg. af 1800-tallet. Husk at fotografering skal foregå under hensyntagen til nuværende beboere.
- Lav tekster til billederne, eller lav en lille power point.
- Del bogen op i afsnit til genfortælling.
- Brug udvalgte dele til små diktater.
- Gå på ordjagt på siderne.
- Tegn og mal.
- Lav udvalgte kapitler som en tegneserie.
- Lav et tema om sygdom og helbredelse i gamle dage.
- Undersøg evt., hvordan man klarer sig i de dele af verden, hvor man må klare sig uden læger. Lav små foredrag eller plancher.
- Kopier enkelte af billederne fra bogen, og lad eleverne skrive små historier til.
- Lad eleverne parvis fortælle hinanden om, engang de var syge.
- Lad eleverne parvis fortælle hinanden om et lægebesøg, eller da de var på hospitalet.

- Lad eleverne parvis fortælle hinanden om, engang de var bange.
- Til de sidste 3 aktiviteter kan man bruge andre mønstre fra Cooperative Learning.

Få på dit skolebibliotek eller rekvirer fra Furesø Museers hjemmeside

www.furesoemuseer.dk/skoletjenesten/aktuelt

- Regler, spørgsmål og spilleplade til quizspil
- Teksten med total orddeling og større typer

Museumsbesøg

- Besøg evt. Medicinsk Museion i Bredgade 62, Kbh. www.museion.ku.dk
- Besøg Furesø Museer (når det genåbner i 2012) og se deres apotekssamling.